

”GUDS ORD BÄR ICKE BOJOR” 2 Tim. 2:9

NORDISK ÖSTMISSION

NR 1

MARS 2026

ÅRG 63

Pastor Sergej Bezv i Dnipro tar emot en transport från Solberga i Sverige.

Betraktelse:*På missionsfronten intet nytt*

Vi har sedan flera år nu åter fått vänja oss vid rapporteringar om krigets front, eller fronter. Hur ser det ut? Vad är statusen? Vilken av de stridande parterna vinner, alternativt förlorar mark? Hur ska fronten förvandlas till gränser i en eventuell fredstid, vad nu det kan innebära? Allt detta är för de flesta av oss i vårt land i nuläget teoretiska funderingar, fast vi vet att det är en drakonisk verklighet för de i Ukraina som lever, kämpar och dör för att hålla fronten, hålla gränsen. En av de mest kända böckerna om det första världskriget heter *På västfronten intet nytt*. Hur vår tid kommer att avspegla sig i litteraturen och historieböckerna vet vi inget om. Men en sak vet vi som är döpta och är tecknade med korsets tecken; Herren håller allt i sin hand och till hans återkomst i härlighet gäller för hans kyrka *På missionsfronten intet nytt*. Uppdraget och uppdragsgivaren är densamme. Det handlar om människors eviga väl och ve, därför är missionen ett måste. Ty det finns ju andra fronter, andra gränser, andra strider, som vår fallna värld bara är en återspeglning av. Vi är nu inne i fastetiden och det är en tid att ta

vara på och tid till upprustning och vapenvård i kyrkans rustkammare, för den strid vi står i. *”Ty vi strider inte mot kött och blod utan mot furstar och väldigheter...mot ondskans andemakter i himlarna”* (Ef. 6:12). Ja, varje kristen döpt man och kvinna är indragna och inkallade, att som Skriften säger, *”bli starka i Herren och i hans väldiga kraft. Ta på er hela Guds vapenrustning, så att ni kan stå emot djävulens listiga angrepp.”* (Ef. 6:10–11).

Den andliga fronten angrips ständigt av fördärvmakterna med desinformation och lögn. *”Ta därför på er hela Guds vapenrustning, så att ni kan stå emot på den onda dagen och kan behålla fältet, sedan ni fullgjort allt”* (Ef. 6:13).

Så lyder fältropet från aposteln och Den Heliga Skrift. Behåll fältet, så att fienden inte tar en millimeter av vårt liv med Herren, inte en millimeter i frontförkortning. Det är den eviga saligheten som hänger i vågskålen.

Sanningen som bälte: Bältet höll upp de långa kläderna och gjorde att svärdet alltid fanns nära till hands. Sanningen är Jesus Kristus. Sanningen är Guds Ord i Bibeln.

Denna sanning är det enda som kan hålla ihop oss, göra oss beredda och ge oss en rätt bild av verkligheten. Vår världsbild som döpta måste formars av Herren Kristus: Vägen, Sanningen och Livet.

Rättfärdighetens pansar: Dopdräktens pansar, som inte är vårt eget utan den rättfärdighet som vi fått i dopet och tron. Jesu rättfärdighet, som döljer alla våra sprickor med sitt blod. Pansaret skyddar det vi fått av Kristus och låter oss leva av och i hans nåd och förlåtelse. Förlåtna och försonade.

Beredda och "välskodda" fötter: Att ha bra på fötterna är alltid bra. Då kan vi gå obehindrat över vassa stenar och oländig terräng. Vi som kristna får bära budskapet om Kristus till andra och vittna om fridens evangelium. Det finns hopp, och hoppet är Kristus.

Trons sköld: Den romerske soldaten hade en mäktig sköld. Brinnande pilar var ett av dåtidens mest fruktade vapen. Skölden kunde även doppas i vatten. Så är också vår sköld, som är tron och bekännelsen till Kristus. Trons sköld doppad i dopets vatten skyddar oss mot frestelser och den ondes brinnande

pilar. När vi håller upp trons sköld, drypande av dopets vatten, så står Herren emellan oss och fienden. Av oss själva kan vi inte, men Herren tar "stötarna" "Striden är Herrens" (1 Sam 17:47).

Frälsningens hjälm: Likt skydd mot fiendens kulor, så är Jesu försoning mitt skydd också mot djävulens mest våldsamma hugg! Också mot ett samhälle som vill tvinga oss till andra tankar än att inte ta Herren på hans Ord!

Andens svärd: Så kommer det stora vapnet, det offensiva, det som onskans makter fruktar stort: Guds Ord. Likt Herren själv i öknen, slår vi tillbaka satans attacker och listiga metoder, med den fullständiga förvisningen om att Guds Ord gäller i alla tider och hans löften kan inte svika!

Herren har redan vunnit segern. Herren är den som skall strida för oss. Allt är fullbordat!

Så kämpa på, behåll fältet, försvara fronten och ha rustningen och svärdet i ordning, för på evighetens missionsfront inget nytt!

Magnus Magnusson
Torestorps pastorat

Ordförandens spalt

Senaste hjälpsändningen till Ukraina

Som ni alla vet, som följer oss via facebook, så skickade vi ytterligare en last från vårt lager i Solberga till Ukraina i december. Lastningen genomfördes lördagen 6 december och som vanligt var det många hän-givna lastare som hade slutit upp. Denna gång gick lasten till Mykolajiv och Dnipro. Några dagar innan lastningen hörde jag att det fanns organisationer som skickade elverk till Ukraina så jag frågade Sergej Bezv (prästen i Dnipro) om han ville att vi skulle skicka med ett elverk. Han tackade dock nej men nämnde att han gärna ville ha ett större laddbart batteri. Det skulle vara väldigt bra att använda både hemma och i kyrkan. Man har tillgång till elektricitet vissa delar av dygnet då man kan ladda batteriet, som man sedan använder då elektriciteten är nedstängd. Jag beställde hem ett sådant som i Sverige kostade drygt 6000 SEK. Vi la in det i lastbilen. Sergej Bezv har sedan tackat varmt för det värdefulla batteriet. Bara någon vecka senare frågade Pavlo Sjvarts i Charkiv om inte han kunde få pengar till liknande batterier. Eftersom vi inte hade någon planerat last till Charkiv fick Sjvarts istället pengar för att köpa batterier. De fanns att köpa i Ukraina men var klart dyrare (drygt 8000 SEK).

Samtidigt har jag haft en del kon-takter med Pavlo Sjvarts för att hitta

översättare av boken ”Ett är nöd-vändigt” författad av Hans-Erik Nissen. Översättningen finansie-ras av organisationen Luthersk Litteraturmission i Sverige. Tack vare Pavlo Sjvarts fick den svenska organisationen en översättare som var oerhört mycket billigare än den de först skulle använda. Och dessutom kommer pengarna till Ukraina vilket känns viktigt. Det är också värdefullt att man i Ukraina får tillgång till denna bok.

Jag har också haft kontakt med Sjvarts och Bezv angående utgivning av flera barnbiblar. Det visade sig dock att deras församlingar redan hade tillgång till barnbiblar som mer än väl täckte deras behov. Istället frågade de efter kristna böcker med större stil som kan vara lättare att läsa för äldre människor. Det har vi givit extra stöd till nu under vintern. Sergej Bezv har också fått pengar för att kunna reparera sin bil.

Läget i Iran och Tonys arbete.

När Tony besökte oss vid vårt års-möte 2024 berättade han att han snart skulle sluta sitt arbete vid TWR. Det har han nu gjort men inte för att gå i pension utan istället kommer han att fortsätta sin mission emot folk i Iran. Men han gör det för en annan organisation. TWR som han tidigare arbetade

för har sålt den fastighet man ägde i Armenien, där Tony hade möjlighet att möta människor som gjort en bussresa från Iran för att få höra talas om Jesus, bli döpta och också möta andra kristna från Iran. Istället har Tony börjat arbeta för en annan organisationsom skall fortsätta med mission för perser i Armenien. Vi har stöttat Tony i så många år och har ett stort förtroende för honom så därför blev det självklart att vi skulle fortsätta att stödja honom men nu genom hans nya organisation. Och detta är ännu viktigare nu när vi dagligen får höra hur den iranska regeringen förföljer alla oliktankande, inte minst de kristna.

Översättning av Bibeln till icke-ryska språk i Ryssland

Som ni vet, och som Mattias Hallkvist berättar i en annan artikel i detta nummer så är nu den ängsmariska bibelöversättningen klar. Nordisk Östmission har stöttat den översättning i mer än 20 år och vi är mycket glada att de människor som bor i Mari-land (ett område som ligger väster om Uralbergen) nu kan läsa hela Bibeln på sitt eget modersmål. Men IFB kommer att fortsätta sitt uppdrag. Det finns fortfarande språk i Ryssland till vilka hela Bibeln inte är översatt. Evenkerna, ett urfolk i Sibirien har fortfarande inte någon bibelöversättning av

hela Bibeln. Evenkerna är ett folk där renskötsel är viktigt. Det finns idag c:a 40.000 evenker. Några Bibelböcker har blivit översatta. Redan 1880 fick man en översättning av Matteusevangeliet. Sedan dröjde det till 2002 innan Lukasevangeliet översattes. Det är med stor glädje vi nu går in och stödjer översättningen av Bibeln till detta språk. Översättaren heter Nadezjda och vi hoppas att vi i kommande nummer skall få läsa om hennes arbete med att översätta Bibeln till ytterligare ett språk i Ryssland.

Årsmötet

Som ni kan läsa i annons på annan sida i detta nummer så kommer årsmötet i år att hållas i Bro kyrka i Lysekils norra församling i Lysekils pastorat. Tillsammans med den inbjudna gästen från Estland kommer vi att vara med i församlingens gudstjänst kl. 11:00. Efter kyrkkaffet kommer Tönis Kark att berätta om sin verksamhet i Estland. Även detta sker i kyrkan. Föredraget sker på svenska.

Den som har möjlighet, är välkommen till gudstjänsten i Bro kyrka andra söndagen i Påsktiden!

Martin Wihlborg

Transportbilder

Avgång från Solberga

*Lastbil och hjälpsamma händer i Solberga. I Solberga kyrka, som syns på en av bilderna, tas det av och till upp kollekt till NÖ, se gåvoredovisningen!
Foton: Martin Wihlborg.*

Ankomst till Ukraina

Lastbilen är framme i Dnipro!

Ukrainare tar emot saker som kommit med lastbilen från Solberga i Sverige.

Ett heligt uppdrag fullbordat

Bibeln på marispråket invigs i april 2026 – frukten av trettio års trofast arbete

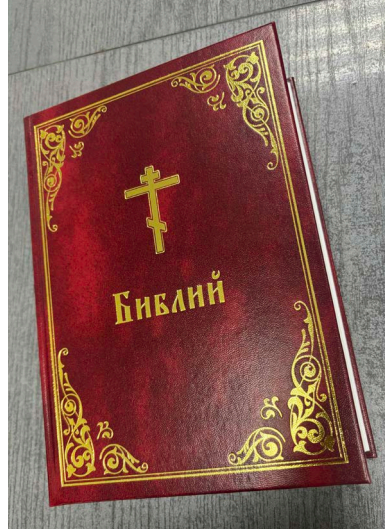
Efter mer än trettio års arbete, uthållighet och bön står den nu färdig – inte bara som översatt text, utan som bok. Tryckningen av Bibeln på marispråket är avslutad, och för första gången i historien finns hela Bibeln tillgänglig på mari, folkets eget språk. I april 2026 kommer Bibeln att invigas högtidligt i Josjkar-Ola, huvudstaden i republiken Mari El.

– En ny sida öppnas i vårt folks historia. Nu kan vi inte längre säga att vi inte visste vad Guds vilja är – för nu kommer vi att känna den i grunden.

Orden kommer från evangelisten Anatolij Fadejev och sammanfattar den känsla som delas av många marier i dag. Bibeln är inte längre ord på ett främmande språk – den talar nu med folkets egen röst, på hjärtats språk.

Ett folk mellan två världar

Institutet för Bibelöversättning (IFB) översätter för närvarande till över 80 språk i Eurasien (f.d. Sovjet) och 12 av dessa språk tillhör den finsk-ugriska språkfamiljen och som främst lever mellan Karelen och Uralbergen. Marierna är ett av de största finsk-ugriska urfolken i

Ryssland. De flesta bor i republiken Mari El, men många lever också i Tatarstan och Basjkortostan. Språket mari talas i dag av uppskattningsvis 300.000–500.000 människor. Samtidigt är språksituationen sårbar. Många yngre marier har ryska som sitt starkaste språk, och överföringen av modersmålet mellan generationer är inte självklar.

Ändå lever språket på många sätt starkt – särskilt i byarna. Där används mari i vardagen, i familjen och i lokalsamhället. Och just där, i landsbygdens byar och skogar, blir den religiösa verkligheten särskilt tydlig.

Formellt tillhör de flesta marier

den rysk-ortodoxa kyrkan. Men parallellt lever förkristna traditioner vidare. I heliga lundar offrar människor till naturens andar och till sina förfäder. Mat, kläder eller djur lämnas som gåvor för att undvika olycka eller sjukdom. Rädslan för andevärlden är djupt rotad och påverkar fortfarande många människors vardag.

– Marierna är ett folk som tror på Gud – men de känner inte den levande Guden, säger Larisa Orzajeva, huvudöversättare för Bibeln på mari. Tron liknar ofta Gamla testamentets tid: man försöker blidka många gudar, och räds-lan styr livet.

När kristna vittnar om Jesus möts de ibland av orden: ”Det där är rys-sarnas gud. Vi har våra egna.”

Just därför, menar Larisa, är Bibeln på mari avgörande.

– Det är bara Guds ord som kan öppna ögonen för sanningen. Och det måste få göra det på hjärtats språk.

Guds ord som bryter rädsla

Redan innan hela Bibeln nu blivit färdig har delar av den haft stor betydelse. När Nya testamentet publicerades 2007 av IFB var det en historisk milstolpe. För första gången kunde marier läsa om Jesu liv och undervisning på sitt eget språk. Senare följde Första Mosebok, en ljudversion av Nya testamentet, en barnbibel och undervisningsmaterial för olika åldrar.

Responserna har varit tydliga. Många människor som tidigare praktiserade hedniska ritualer börjat ifrågasätta sina gamla föreställningar efter att ha mött Bibelns texter på mari. Bönegrupper och församlingar har vuxit fram i byar, och människor samlas för att läsa och samtala. Det finns nu ett par tusen evangeliskt kristna marier berättar Anita Laakso, direktor för IFB:s kontor i Helsingfors som organiserat och lett översättningsarbetet på mari.

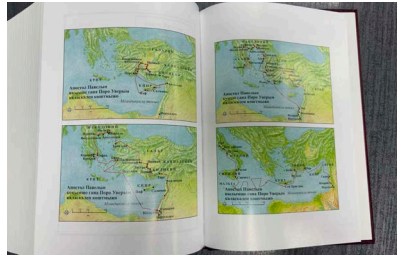
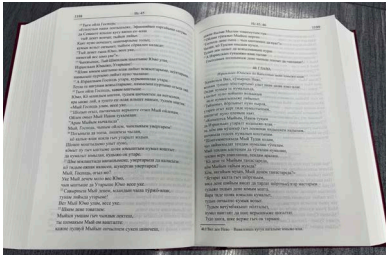
Särskilt Gamla testamentet har haft stor betydelse. Där möter marier tydliga varningar mot att offra till andar – något som talar rakt in i deras egen livssituation.

– Bibeln ger mod att lämna de gamla offertraditionerna och vända sig till den levande Guden, säger arbetare på plats.

Ett långvarigt arbete präglad av noggrannhet

Att översätta hela Bibeln är alltid ett arbete som kräver stor språklig och teologisk precision. I Mari-projektet har detta varit särskilt tydligt. Texten har granskats i flera led – av lokala språkspecialister, internationella bibelöversättare, exegeter och teologiska rådgivare. Samarbetet med den rysk-ortodoxa bibelkommissionen har varit intensivt.

– De jämförde allt med den synodala översättningen, skriver Larisa. Ibland höll vi inte med och vi har fått samtala för att lösa frågor som

uppstått, men vi har varit mycket noga med att följa grundtexten och säkerställa att inget blivit fel.

Under de senaste åren har delar av arbetet skett på distans. Trots geografiska avstånd och förändrade omständigheter har samarbetet fortsatt. När översättningsarbetet var färdigt tog det tekniska slutarbetet vid – layout, korrektur och sidbrytning.

Nu är även detta steg avslutat. Bibeln är tryckt!

Gåvor och förbön från Sverige – en avgörande insats

Bakom de trettio åren av arbete finns inte bara översättarnas insats, utan också ett brett stöd från kristna kyrkor och enskilda kristna i Sverige och Finland. Utan detta stöd hade projektet aldrig kunnat fullbordas.

Under många år har Nordisk Östmission varit en av de organisationer som troget och generöst varit med och burit Bibelöversättningen till marispråket genom betydande ekonomiska bidrag. Tillsammans med andra församlingar, missionsvänner och privatpersoner har Nordisk

Östmission gjort det möjligt att arbetet kunnat fortsätta även under perioder då resurserna varit knappa.

För marierna är detta ett starkt vittnesbörd om kristen gemenskap över nationsgränserna – att syskon i tron i Sverige valt att stå tillsammans med ett litet folk i Ryssland, år efter år.

Larisa vittnar själv om hur avgörande detta stöd varit.

– Det pågår en andlig kamp om människors själar. Bibeln är ljus som lyser i mörkret. Att arbetet kunnat fullföljas beror inte bara på vårt arbete, utan också på alla som burit oss i bön och genom givande.

En historisk invigning i april 2026

Invigningen av Bibeln på marispråket kommer att äga rum i april 2026 i Josjkar-Ola, huvudstaden i republiken Mari El. Det blir en historisk händelse – inte bara för kyrkorna, utan för hela regionen.

Invigningen arrangeras i samarbete mellan den ortodoxa kyrkan, evangeliska församlingar och lokala kulturföreträdare, vilket

NORDISK ÖSTMISSION

visar att Bibeln på mari ses både som en andlig skatt och som ett kulturellt och språkligt landmärke. Särskilt Psaltaren har varit mycket efterlängtdad och kommer att få en central plats i firandet.

Redan i dag används Bibelns texter i både ortodoxa och protestantiska sammanhang. Predikningar hålls på mari, andliga sånger sjungs på folkspråket, och språkets roll i församlingslivet har stärkts.

Be för nästa steg

När Bibeln nu är tryckt och invigningen närmar sig är arbetet långt ifrån slut. Nu börjar spridningen – och

den verkliga prövningen: att Guds ord ska få slå rot i människors liv.

– Be att marierna ska läsa Bibeln med samma törst som den hungrige längtar efter mat, skriver Larisa. Att de ska förstå att de inte längre behöver frukta eller offra – för det fullkomliga offret redan är givet i Jesus Kristus.

Hon avslutar med hopp:

– Om vi marier finns kvar i dag, betyder det att Gud inte är färdig med oss än. Han vill mer än vi förstår. Och för honom är ingenting omöjligt.

Mattias Hallkvist

Direktor, Institutet för
Bibelöversättning

Nordisk Östmissions årsmöte 2026

Andra söndagen i påsktiden den 12 april 2026
i Bro på Stångenäset (Bohuslän)

kl 11 högmässa, Bro kyrka, Johannes Westberg tjänstgör.

Kyrkkaffe

Föredrag (på svenska), Tõnis Kark från Tallinn (Reval) i Estland.

Årsmötesförhandlingar.

Välkomna!

Styrelsen

UKRAINA

Människor i Gammalsvenskby som jag minns dem

av Karl-Erik Tysk

Vi får ta del av femton levnadsöden, som bitvis bär på fasansfulla skildringar, men ändå framförs med försonande och stundtals humoristiska drag.

Kyrkoherde em. Karl-Erik Tysk är en framstående kännare av Gammalsvenskby. Han har besökt byn över femtio gånger och givit ut tre böcker i Skara stiftshistoriska sällskaps skriftserie om svenskättlingarna i Ukraina. De minnen han tecknar ner i denna bok rör tiden före den ryska invasionen 2022.

Karl-Erik Tysks berättelser handlar i huvudsak om de enskilda människorna, deras erfarenheter och upplevelser, mer än om byns faktiska historia. För den äldre generation som nu nästan är försvunnen har tron på olika sätt spelat en viktig roll, den lutherska tro som varit en del av den svenska identiteten. Berättelserna är en fantastisk dokumentation över en tid och en svensk epok i öster.

Författaren berättar om några om den människor han mött i Gammalsvenskby i Ukraina under åren 1994–2019. Flera av dem kommer själva till tals och återger episoder under förflyttning till Sverige, kommunistisk terror, krig och landsförvisning. De beskriver också umbäranden under de första åren av ukrainsk självständighet. Som en av dem säger: vars och ens liv kunde ge upphov till en både spännande och tragisk film.

Introduktionspris: 250 kr

Utgiven 2025. ISBN 978-91-86681-74-6

MÄNNISKOR
i
GAMMALSVENSKBY
SOM JAG MINNS DEM

Karl-Erik Tysk

Utges med bidrag från Grevillis fond, Kungliga Patriotiska Sällskapet och Pro Fide et Christianismo

SKARA STIFTSHISTORISKA SÄLLSKAP

Webbutik: skarastiftshistoriska.nu

Ny bok om den blågula byn

En recension

I höstas kom det ut en ny bok om Gammalsvenskby, den märkliga byn vid Dnjepr i Ukraina. Den är skriven av Karl-Erik Tysk, en västgöte som varit präst i Skara, Visby och Uppsala stift. Han har också varit i Gammalsvenskby omkring 50 gånger, mestadels å tjänstens vägnar.

Boken är en i den ganska långa raden av böcker om byn. Det har kommit ut jubileumsskrifter ett jämt tiotal år efter 1929, då de flesta av svenskbyborna lämnade byn. Andra böcker har varit påkostade reportage eller släktutredningar. Svenskbyn nämns också i en engelskspråkig bok om svenskar i Kanada! Även Tysk själv har givit ut böcker i ämnet tidigare, nämligen tre stycken genom Skara stiftshistoriska sällskap, samma sällskap som står som utgivare av den nya boken *Människor i Gammalsvenskby som jag minns dem*.

Boken innehåller minnen och samtal som Tysk har haft under tiden 1994-2019. Dessa minnen slutar innan det senaste kriget började, och man kan lägga märke till att han ofta använder sig av verben i innevarande tid (presens) också när det är fråga om förfluten tid. En ögonblicksbild från det första krigsåret (2022) har av Tysk givits i andra sammanhang, även i Nordisk Östmission 4/2022, sidorna 15-17.

Det är drygt femton människor som får komma till talas genom Tysk.

De är ordnade familjevis under sina släktnamn. De allra äldsta föddes i Gammalsvenskby redan före den stora utvandringen. Några av dem har en svensk församling som födelseort, och man undrar om inte författaren har ägnat sig åt forskning i svenska kyrkoarkiv och deras födelse- och dopböcker. De yngre föddes i Gammalsvenskby under sovjetisk tid då de återvändande och deras ättlingar bodde där.

Tysk återger mycket av det människorna har berättat. Åtskilliga gånger återges det på deras riks-svenska med den särskilda svenskbyklagen. Man kan undra: Har författaren spelat in berättelserna, eller har han fört så noga anteckningar att följden har blivit en levande återgivning av den lokala färgen på språket?

Inledningsvis får vi en kort genomgång av Gammalsvenskby historia med särskild hänsyn tagen till kyrkohistorien i de fyra byarna Schlangendorf, Mülhausendorf, Gammalsvenskby och Klosterdorf, alla nu med det gemensamma ukrainska namnet Zmijivka (Ormbyn, alltså en översättning av Schlangendorf). Ursprungligen bodde svenskarna på Dagö, och kom till det som blev Gammalsvenskby den 1 maj 1782. Nästan 900 stycken lämnade byn 1929 för Sverige. Av dem återvände

Så här såg kyrkan i Gammalsvenskby ut år 2013, med lutherskt torn och ortodox kupol. Kyrkan invigdes ursprungligen midsommar 1885 och befinner sig nu i en krigszon, med allt vad det betyder av förstörelse. Foto: Agneta Renshult.

240 till byn de två följande åren. Svenskarna och de andra i byn har varit föremål för förföljelse, utrensning (likvidering), krigsbetingad förflyttning, återkomst och sovjetförtryck och fristaten Ukraina.

Längst norrut, i Klosterdorf, fanns 2019 en grekisk-katolsk kyrka, vars medlemmar härstammar från ukrainare som lämnade Polen 1951. I Gammalsvenskby finns den gamla svenska kyrkan (från 1880-talet) som återstälts av en ortodox präst och fått en kupol på taket. Den tyska evangelisk-lutherska kyrkan (DELKU) har sina gudstjänster i Schlangendorfs kyrka (jämnårig med den föregående nämnda). Det finns också ett baptistiskt kapell i Zmijivka. De kyrkliga förhållandena som Tysk skildrar gällde vid utgången av 2010-talet. Nu har kriget kommit att förändra och förstöra förhållandena, även kyrkorna.

Tysk kom första gången till Gammalsvenskby som tolkhjälp åt en ämbetsbroder. Sedan blev han en av flera som har haft svenska gudstjänster i det ortodoxa kyrkhuset. Han blev själasörjare för flera av de gamla svenskarna vars berättelser han återger.

Boken är illustrerad med många bilder. Det är porträtt och vardagsbilder, och ett flertal bilder på gravstenar på gravgården. Texten på stenarna är på ukrainska och ofta finns det ett porträtt på den döde. Som recensent känner man igen en hel del av människorna på bilderna. Till dels beror det på att illustrationerna varit med i tidigare böcker och tryck, men kanske har jag sett någon vid de tre besök jag själv gjort i byn (tillsammans med Björn Lénberg). I fallet med Elsa Kozenko (1930-2019) är det så. Vid övernattnings i hennes hem visade hon ett utdrag ur Mörbylångas födelse- och dopbok. Denna kvinna, vars gudstro och kyrkliga engagemang skildras av författaren, var alltså en av dem som föddes när familjen bodde i Sverige. Den tyske prästen Zenker var en som Elsa samarbetade med. När Tysk frågar henne vad som var det största i hennes liv kommer det från hjärtat ”Det var när kyrkorna öppnades och vi fick fira gudstjänst igen”.

Människorna i Gammalsvenskby som Tysk har träffat skildras i boken alltså på några olika sätt: allmän berättelse om människan i fråga; långa citat från vad vederbörande

NORDISK ÖSTMISSION

har sagt och berättat; i några fall tar författaren med den minnesruna han skrev vid berörd svenskbybos död.

Det är både män och kvinnor i boken, även om kvinnorna, nästan alltid änkor, är de som är flest.

Sammantaget får man reda på livet i byn i gammal tid, under sovjettiden och i nyare tid. Det finns stycken om hur det var i Sverige runt 1930, om förvisningen till Sibirien, från vilken man räddades genom ett ingripande av en man från Sverige. Under andra världskriget var somliga tvungna att komma till Tyskland, när tyskarna tillfälligt hade makten i Ukraina. I Tyskland fick man inte stanna, utan skickades österut igen av någon av de västmaktsallierade. Det kristna livet och dess många gånger lutherska uttryck fick utövas i hemlighet och skymundan under sovjettiden. Man förstår att man gladdes när kyrkorna öppnades igen.

Bland de människor som inte hade svenskt ursprung, men som skildras är den ukrainske ortodoxe prästen Oleksandr Kvitka (1953-2020). Han var tillmötesgående mot de präster som ville fira luthersk gudstjänst i den gamla svenska kyrkan, som han hade renoverat efter sovjettidens vanhelgande och förnedring.

Boken är väl korrekturläst. Någon enstaka bokstav har fallit bort, och i en bildtext har nog ett årtal höjts med 10. Kanske man kan få citera den skribent som i ett sammanhang menade att kvardröjande fel som inte uppmärksammats av korrekturläsningen visar att det inte är AI.

Tysk, Karl-Erik: Människor i Gammalsvenskby som jag minns dem. Skara stiftshistoriska sällsks skrifterserie 129. Skövde 2025. 279 sidor, inb.

Anders Eliasson

Från en gudstjänst i Gammalsvenskby 2013. Längst till vänster den i boken omtalade Elsa Kozenko, och längst till höger dåvarande styrelseledamoten i NÖ Per Åke Svensson (se egen artikel om honom). Foto: Marianne Wallenberg.

Per-Åke Svensson

Den tidigare styrelseledamoten i NÖ, Per Åke Svensson, född 8 maj 1939, avled den 16 januari tillhörig Ölmevalla församling. Han var till börden hallänning. Under sin tid i NÖ var han kyrkoherde emeritus. Som kyrkoherde tjänstgjorde han i Torestorps pastorat, som består av tre av de församlingar som brukar ta upp kollekt till NÖ. Han valdes in i styrelsen 2006 och avslutade detta uppdrag 2024. Åren 2009-2022 var han vice ordförande. Under sin tid i styrelsen bodde han i Ölmevalla, med postorten Åsa. Före Torestorp var han komminister i just Ölmevalla, och då var postorten till och med Åsa station. Per Åke jordfästes den 5 februari av Göran Simonsson.

Vi citerar ur en betraktelse som Per Åke skrev i NÖ-tidningen nr 3 2006:

Min önskan och bön är att denna drivkraft ska få genomströmma Guds kyrka i vårt eget land. Att på nytt få upptäcka vad vi äger och har i det levande Guds-Ordet. Att detta Ord skall förkunnas i tid och otid i den Helige Andes kraft. Vi lever i nådens tid på jorden. I Kristi kors ligger Guds kraft till frälsning för var och en som tror. Jesu Guds Sons blod renar från all synd. Detta evangelium skall bäras ut och predikas för allt kött – för allt skapat. Nådens rike på jorden är ett förlåtelsesrike. I detta rike kan vi bli fria från bördor, fria från fruktan av olika slag och upprättade och fria till att tjäna Herren med glädje. I detta ligger en stor välsignelse. Det medför också stor välsignelse, där Jesus blir känd, trodd och älskad. Detta må vi alla be om i Faderns, Sonens och den Helige Andes namn.

A.E.

70 år

I år är det sjuttio år sedan Nordisk Östmission kom till. Det skedde vid ett möte i Frederikshavn på Jylland 21 mars 1956, där dåvarande Dansk Ruslandsmission inledde ett samarbete med några svenska missionsvänner som den 9 april bildade Nordisk Östmissions göteborgskommitté. Det är denna kommitté som nu utgör Nordisk Östmission med organisationsnummer 857202-8267. Det främsta skälet till bildandet var att få en stödorganisation till Konstantin von Kochs missionsarbete, som bland annat innebar bibelkurser för ukrainare. Koch föddes i Ukraina 1890 i dåvarande Proskurov (numera Chmelnytskyj). Dansk Ruslandsmission bytte namn till Nordisk Østmission. Det visar att vårt namn delvis är av danskt ursprung. De första åren var vårt missionsblad tvåspråkigt, och det var först hösten 1964 som den helsvenska tidskriften Nordisk Östmission började komma ut. Därför inleder det nummer du nu läser årgång 63.

Vill man veta mer om NÖ:s historia har vi fortfarande kvar ett lager av vårt jubileumsnummer 1/2006. Och nytrycket av K v Kochs memoarer *Från kommandobryggan till predikstolen* tillhandahålls av vår vice ordförande, e-post maria.fli-sing(snabel-a)gmail.com. Ordet '(snabel-a)' i vår tidning på detta och kanske på något ytterligare ställe, ersätter tecknet @ för att det inte skall bli en länk.

Som framgår av vår årsmötesannons skall vårt årsmöte hållas i Bro kyrka på Stångenäset i Bohuslän. När Bro var moderförsamling i pastoratet var Brastad ett annex. NÖ har haft årsmöte i detta, numera upphörda, pastorat tidigare, nämligen i Brastad 1978 och 1999. År 1978 hade den danska NÖ-avdelningen upphört, varför man överlämnade sina kvarvarande penningmedel till NÖ i Sverige i samband med det årets årsmöte.

A.E.

Gåvoredovisning

OKTOBER 2025

Gåvor	291.585:00
Gåvor Ukraina	10.000:00
Kollekter	27.976:00
Summa	329.561:00

Kollekter, utan särskild anmärkning oktober 2025.

Virestad-Härlunda 710, Linköpings ev luth missionsförening 1500, Solberga (transport) 1070, Paulusgemenskapen, Uppsala 4300, Örgryte pastorat 6425+8725.

Kollekter, Ukraina oktober 2025.
Västra Mark 4323, Örby-Skene 923.

Begravningar oktober 2025.
Gösta Mellberg, Hjärtum, Samia Johnson, Mount Laurel. NJ, Kerstin Helander, Kungsbacka, Ingemar Larsson, Solberga, Gunnar Hammarström, S:t Nikolai, Halmstad.

Hyllningar oktober 2025.
Karin Bock, Kungälv, Lennart Kristiansson, Håлта.

November 2025

Gåvor	35.732:00
Gåvor Ukraina	37.425:00
Arv	1.282.897:00
Kollekter	8.049:50
Summa	1.364.103:00

Kollekter november 2025.
Örgryte pastorat 2565, Istorps pastorat 890, Nylöse pastorat 420.

Kollekter, Ukraina november 2025.
Stora Lundby 2632, Örby-Skene 1542.

Begravningar november 2025.
Ingemar Larsson, Solberga, Birgitta Bergde, Högsbo, Evert Hurtig, Kareby, Aina Öst, Kareby, Ingemar Karlsson, Håлта.

Hyllningar november 2025.
Tore Lindvoll, Knäred.

Förening
Hajom 3050.
Arv från försäljning av Ingegerd Andreassons och hennes systers lägenheter.

December 2025

Gåvor	253.966:00
Gåvor Ukraina	33.300:00
Kollekter	60.332:00
Summa	347.598:00

Kollekter december 2025
S:t Andreas förs 2500, Naum 440+1100, Solberga 5168, Örgryte pastorat 18715, Angered 698, Kyrkliga förbundet Växjö 2000, Solberga pastorat (transport) 1105, Simrishamns förs 460,

NORDISK ÖSTMISSION

Lutherstiftelsen 1690, S:t Stefanus
koinonia 7883.

Kollekter, Ukraina december 2025
Skånes Fagerhult 5000, N
Vi-Tidersrums ev luth missionsför-
ening 4000, Stora Lundby 1518,
Rya, Lunds stift 6265, Gamla
Hjälmseryd 1300+490.

Begravningar december 2025
Margareta Johansson, Grundsund,
Skaftö, Bengt Svenson, Borås,
Kerstin Svensson, Skene,
Rune Söderlund, Lund,
Hans Lycke, Göteborg,
Maj-Britt Almerstam, Göteborg.

Hyllningar december 2025
Elisabeth Svenning Johnsson,
Ljung, Hans Karlsson, Harestad,
Åke Carnerö, Ljung.

Vi skickar numera inte med något
inbetalningskort. Behöver du ett
bankgiroinbetalningskort till NÖ
och inte har möjlighet att få ett
från din bank? Beställ gärna ett
från kassören!

Övriga upplysningar lämnas av
kassören som har e-post
anders.eliaasson54@outlook.com

NÖ har Swish nr 123490 2045.

Naums kyrka. Foto: Anders Eliasson

*Skånes Fagerhults kyrka.
Foto: Örkejljunga pastorat.*

Dnipro

Med detta nummer inleder vi den sextiotredje årgången av vårt missionsblad, som vi sänder till gamla och nya gåvogivare samt människor och församlingar som vi vill informera. Mottagarna kan också ha kommit in prenumerantregistret genom att de har givit en minnesgåva vid begravning eller en hyllningsgåva vid en jämn eller ojämn födelsedag. Kanske det är just därför du har fått tidningen. Dnipro är en flod i Ukraina, kanske mer känd under sitt ryska namn Dnjepr. Dnipro är också namnet på en stad vid floden, en stad som förr gick under namnet Dnipropetrovsk. Den grundades under namnet Jekaterinoslav. När du med det skrivna i minne läser vidare kommer

du att se att en hel del i detta nummer handlar just om Dnipro och vad som finns utefter flodstranden. I Dnipro bor pastor Bevez, som NÖ samarbetar med och understödjer. Hans församling var en av de två mottagarna av den senaste transporten från Solberga. Längre ner mot mynningen i Svarta havet ligger byn Zmijivka, i vilken Gammalsvenskby ingår. Byn har nu hamnat mitt i kriget. Vi har i föreliggande nummer med en recension av en nyutkommen bok om människor i den byn. Välkommen som läsare! Tack för era gåvor

Anders Eliasson

Nordisk Östmission har enligt sina stadgar målsättningen ”att verka för evangeliets spridande bland i första hand östeuropeiska men i mån av ekonomi och övriga resurser också bland asiatiska folk”. Nordisk Östmission deltar också i mån av möjlighet i ”materiell hjälpverksamhet bland ovanstående folk”.

Tidningen Nordisk Östmission utkommer med fyra nummer per år, i mars, juni, september och december. **Adressändringar och andra registerärenden meddelas kassören!**

Ordförande: Martin Wihlborg, Torsgatan 36, 431 68 Mölndal. Tel. 072-244 33 25, e-post: pmartin.wihlborg@gmail.com

Kassör: Anders Eliasson, Fagerliden 6, 451 93 Uddevalla. Tel. 070-401 55 30.

Ansvarig utgivare: Margareta Eliasson, Ernst Torulfsgatan 17A, 416 43 Göteborg, Tel. 073-218 86 71, e-post mareliasson@gmail.com

I redaktionen: Margareta Eliasson, Anders Eliasson.

Hemsida: www.nordiskostmission.se

Vid insättning av minst 50,- på **bankgiro 484-5350 (SEB)** eller **598-8209 (Sparbanken Alingsås)** får Ni vårt missionsblad 4 ggr om året.

ISSN 0345-8571